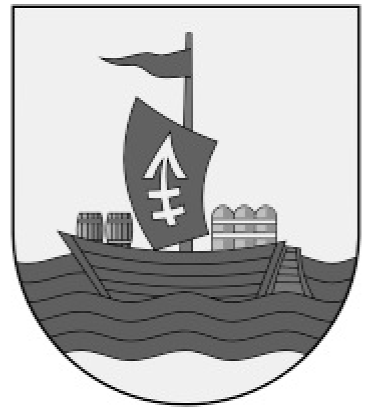
КРЫВІНКА

ВЕРАСЕНЬ
№13 (239)
2019 год

ІНФАРМАЦЫЙНА-КУЛЬТУРНАЯ ГАЗЕТА БЕШАНКОВІЦКАГА РАЁНА

МЕРКАВАННЕ РЭДАКТАРА

БЕШАНКОВІЧЫ — РАСЕЙСКІЯ ЦІ БЕЛАРУСКІЯ?

Беларуская незалежнасьць налічвае ўжо некалькі дзясяткаў гадоў. Але ж у Бешанковічах тое аніяк не адчуваецца. Мы паранейшаму спрабуем заставацца такой захалуснай расейскай правінцыяй. І мясцовых чыноўнікаў гэта цалкам задавальняе. Больш таго, яны нават кайфуюць ад таго, «что фсё здесь везде по-рюсски, на-правильном языке.»

Вось нядаўна на будынку СШ № 2 у Бешанковічах з'явілася назва пра тое, што той будынак — сярэдняя школа № 2. Зразумела, назва тая зробленая па-расейску. Хто яе замаўляў? Вядома, адміністрацыя школы. З кім яе ўзгаднялі, тую назву? Як мінімум, з начальніцай аддзелу адукацыі, а мо і са старшынём райвыканкаму.

Вось так у нас у райцэнтры з'явілася яшчэ адна «адметнасьць». Адметнасьць, якая дэманструе нашыя адносіны да роднага слова, да ўсёй беларускай культуры, да нашай сьветлай будучыні.

Тое, што на тую будучыню мясцовым чыноўнікам напляваць, бачна на кожным кроку. Інакш Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь і Закон аб мовах не парушаліся б так нахабна. Я думаю, што абсалютная большасьць тых чынуш з радасьцю сустрэне «далучэньне» Беларусі да суседняй дзяржавы, дзе тая мова пануе, і без якой яны не ўяўляюць свайго жыцьцябыцьця.

Змены ў нашым грамадзстве не за гарамі. Толькі сьляпы ня бачыць, што Лукашэнка стаміўся ад улады, што ён ня ведае, каму яе збыць. Тое, што ён зрабіў з Беларусьсю за чвэрць стагодзьдзя, менавіта, знішчыў беларускамоўную школу, загнаў беларускую мову ў рэзервацыю, гісторыя не забудзе. Але ж тых, хто далучыўся да герастратавай справы, хапае і ў нашым раёне. І гэтаю ганьбай яны пакрываюць сябе і далей.

Тым, што ў нас пануе расейскамоўнасьць, мы толькі абагачаем культуру Расеі. Колькіх пісьменьнікаў, паэтаў, мастакоў і проста геніяў мы не атрымалі з-за таго, што ў нашых дзяцей вырвалі з сэрца нашу мову, — ніхто дакладна не падлічыць. Але тое, што беларусы за часы панаваньня расейшчыны не стварылі па-расейску анічога выдатнага — факт. КАЛОНІЯ НЯ МОЖА БЫЦЬ ПАСЬПЯХОВАЙ.

Зьменіцца цэнтральная ўлада, якая няздольная засвоіць беларускую мову, зьменіцца ўсё. З'явіцца і патрыятызм, і беларускамоўныя шыльды на вуліцах з назвамі выдатных беларусаў. З'явіцца і сапраўды беларускае тэлебачаньне. З'явяцца і геніі, — на той зямлі, дзе гэтую мову людзям у вусны ўклаў Бог, інакш – немагчыма.

Г.Станкевіч

ПАСЛЯ ДТЗ

А КАЛІ Б УКАЗАЛЬНІК СТАЯЎ РАНЕЙ?

На дарозе каля Бешанковічаў, дзе 8-га мая разбіліся трое, нанесьлі разметку і паставілі ўказальнік «Небясьпечны паварот»

Ноччу 8-га мая 2019 года на дарозе Бешанковічы — Асавец адбылася жахлівая аварыя. У выніку трое пасажыраў — 27-гадовы і 26-гадовы мужчыны (два браты) і 23-гадовая жанчына, якія знаходзіліся на заднім сядзенні, загінулі на месцы здарэння. Яшчэ адна 33-гадовая пасажырка з траўмамі была шпіталізаваная. Участак дарогі, дзе адбылася аварыя, быў добра-такі пабіты. Неўзабаве пасьля аварыі (24-га мая) гэты ўчастак дарогі пачалі асфальтаваць. Прычым асфальт паклалі якраз да канца небясьпечнага паварота, на якім і адбылася аварыя. Далей засталася пабітая дарога. А вось цяпер, у пачатку верасьня, на дарогу нанесьлі суцэльную разьдзяляльную паласу, якой раней тут не было наогул, і паставілі ўказальнікі «Небясьпечны паварот».

Гэтыя ўказальнікі вельмі ярка сьвецяцца ўначы, у чым можа пераканацца любы кіроўца, які тут паедзе ноччу.

Думаецца, калі б паварот быў імі абсталяваны і раней, нават п'яному кідалася б у вочы, што дарога тут зьмяняе кірунак.

А.Тутэйшы

САД

Нямы й пусты мой сад!
У восеньскай імгле
ягоная празрыстасьць,
быццам прывід.
Там ліст няўмольна
да зямлі імкне
урэшце рэшт, няхай сабе
і крыва.

Нямы! Нямы!,
Няўжо твой горкі лёс
маёй планіды адгадае выклік,
і гуд пладоў, што вецер
быў абтрос,
як гуд званоў, табе цяпер
ня блізкі?

Вялікі сад!
Надай у вершы мне
стваловў кружэньне,
ісьціны кружэньне,
дзе я іду па ўсьмешлівай вясьне,
па сонцу ў лістапад,
у танец ценяў.

Ах, як дажыць
да будучай вясны,
твайму гальлю, душы маёй
самотнай,
калі няма пладоў тваіх буйных,
і гіне ў пустаце твая істота.

Не, ад'язджаць!
Няхай гудзе зямля,
няхай на шкле вагонным
зьзяе сонца.
Мой шлях зямны
і твой высокі шлях –
і кожны з іх аднолькава бясконцы.

Бывай, мой сад!
Надоўга?.. Назаўжды.
Ты беражы сьвітанак ціхі лета,
вялікі сад, што кідае гады
на горкую ідылію паэта

І.Бродзкі

АДУКАЦЫЯ

РЭПАРТАЖ З НАСТАЎНІЦКАЙ КАНФЕРЭНЦЫІ

Якімі ж бачыць раённае начальства задачы настаўнікаў? 29-га жніўня ў Бешанковічах прашла традыцыйная настаўніцкая канферэнцыя да новага навучальнага года. На ёй прысутнічалі старшыня бешанковіцкага райвыканкаму Андрэй Булаўкін, старшыня Савета раённых дэпутатаў Генадзь Шведаў, дэпутат Палаты Прадстаўнікоў Ігар Мартынаў. Найбольш працяглы выступ на канферэнцыі зб іх меў Андрэй Булаўкін, які падвёў вынікі і акрэсьліў задачы на 2019- 2020 навучальны год.

Некаторыя цытаты з выступлення:

«Па ЦТ апусьціліся на 17-е месца, а было 14-е. Святлана Леанідаўна (Салоха — рэд.) запэўніла, што будзе 5-е ці 6-е.»

«Па алімпіядніках атрымалася па прадмету, па якому я не чакаў, па працоўнаму навучанню. Чаму па другіх прадметах няма? — Гэта пытанне.»

«Па хіміі 7-е месца на ЦТ. Чаму няма чалавека, які б заняў месца на алімпіядзе?»

«Тым настаўнікам, якія дадуць вынік на канкрэтных дзецях, трэба прадугледзець якое-небудзь прэміраванне.»

«Раён ацэньваюць з двух бакоў: па ЦТ і па алімпіядніках.»

«Усе дзеці 2-га верасня пойдуць у СШ № 1. Работы збольшага будуць завершаныя.»

«Дах (у СШ № 1 — рэд.) — гэта першы этап. Будзем мець яшчэ як мінімум чатыры этапы рамонту.»

«Задачы на будучы год па вучэбных пытаннях. Першае. Дасьцігнуць апрэдзелённых рэзультатаў па ЦТ і зайсьці ў першую палавіну. (раёнаў вобласьці — рэд.) Другое. Па алімпіядніках — два -тры, будзе больш — добра.»

«11 700 рублёў за 7 месяцаў — гэта практычна нішто. Можна зарабляць, прывлекаць дзяцей, адкрываць платныя кружкі. Крайне мала 11 000. Разработаць план дзейстій, як будзем дасягаць на наступны год 60 —70 000. Вы заблуждаецеся, што на бюджэце можна выцягнуць усё.»

«Дысцыпліна. На ўроках нада стрэміцца к таму, каб у дзяцей не было тэлефонаў. Свабода ад свайго тэлефона на час урокаў.»

«Перагледзець стратэгію бацькоўскіх сходаў, калі бацькі ідуць туды выхоўваць настаўнікаў.»

«Задача аддзелу адукацыі: якасць навучання. Распрацаваць план, як яе павысіць.»

Па якасьці навучання ў Бешанковіцкім раёне назіраецца рост: 47% у 2017-м, 54% у 2018-м, 57% у 2019-м.

«Паступленне ў ВНУ пасля 11-га класа мусіць быць не ніжэй за 70%. Прайсці 10-ты і 11-ты класы і ісьці ў каледжы, я лічу гэта трохі няправільна.»

«Мы абяцаем, што ўсе навучальныя ўстановы будуць прыведзены з часам да нармальнага эстэтычнага выгляду.»

«Настаўнікам трэба больш часу ўдзяляць выхаванню дзяцей.»

«Жадаю Вам 2-га верасня без здарэнняў адзначыць Дзень ведаў і з добрым настроем і добрымі вынікамі закончыць увесь навучальны год».

Г.Станкевіч

НАВІНЫ АЎТАРЫНКА

АЎТАМАБІЛІ GEELY У РАСІІ ЗНАЧНА ТАННЕЙ

Аўтамабілі Geely, якія вырабляюцца на беларускім заводзе пад Мінскам, каштуюць у Расіі значна танней, чым у Беларусі. Розніца дасягае $5 тысяч!

Напрыклад, набыць Geely Emgrand 7 у беларускіх дылерскіх цэнтрах можна за 24 900 беларускіх рублёў. Адзін з маскоўскіх аўтасалонаў прапануе аналагічную машыну ў базавай камплектацыі за 441 тысячу 594 расійскія рублі (крыху больш за 14 тысяч беларускіх рублёў).

Тое самае з іншымі мадэлямі. Набыць Geely Emgrand X7 у беларускіх афіцыйных дылераў танней чым за 31 тысячу беларускіх рублёў не атрымаецца. А ў Маскве такое аўто каштуе ад 650 тысяч расійскіх рублёў (гэта 20 800 беларускіх). Як так?

Па інфармацыі сайта “Ежедневник”, Беларусь пастаўляе ў Расію ўсё больш легкавікоў. Але сярэдняя цана на Geely падае: летась яна складала 13 тысяч 396 долараў, а сёлета знізілася да $8966 за адну машыну. Чаму расіянам беларускія аўто дастаюцца танней, чым беларусам? І ці не надышоў час беларусам ехаць па беларускія аўто ў Расію?

Зніжка на Geely у Расіі можа быць акцыйнай, звязанай з купляй аўто ў крэдыт ці з trade-in, калі вы здаяце стары аўтамабіль у кошт новага. Максімум, на што могуць разлічваць беларусы пры куплі машыны ў Бранску, гэта trade-in. Але ў бранскім дылерскім цэнтры дадаюць, што нават пры ўсіх зніжках мадэль Geely Emgrand X7 увогуле не можа каштаваць 650 тысяч расійскіх рублёў:

“Гэта нерэальная сума. Хутчэй за ўсё, цана пазначана без уліку ПДВ [падатак на дабаўленую вартасць. — Еўрарадыё]. Калі будзеце афармляць аўтамабіль, вас папросяць аплаціць ПДВ, таму на больш чым 900 тысяч расійскіх вы і выйдзеце. Ёсць дылеры, якія такім грашаць: пазначаюць цэны з улікам усіх зніжак, але без ПДВ, таму атрымліваюцца нізкія цэны”.

Набыць Geely Emgrand X7 за 650 тысяч сапраўды магчыма. Дакладней, было магчыма — па акцыі афіцыйнага дылера Geely у Маскве “Мас Моторс”. Яна працягвалася да 26 жніўня і... не распаўсюджвалася на грамадзян Беларусі.

“Нізкая цана пазначана з улікам максімальнай зніжкі, крэдыту і дзяржаўнай праграмы, — тлумачаць у “Мас Моторс”. — На жаль, на ваш рэгіён зніжка не распаўсюджваецца. І набыць машыну вы зможаце толькі за наяўныя і за поўную суму”.

“Але, калі набываеце машыну за наяўныя, мы аплачваем праезд да Масквы, на зваротную дарогу запраўляем поўны бак, — суцяшаюць нас у маскоўскім аўтасалоне. — Абслугоўваць машыну вы зможаце ў любога дылера на тэрыторыі Беларусі”.

Магчыма, расійскім дылерам беларускія аўтамабілі дастаюцца танней? Адказ на гэтае пытанне ў дылерскім цэнтры раяць шукаць на заводзе.

— Заканадаўства Расіі адрозніваецца ад беларускага. Адпаведна, дылеры могуць фарміраваць цэны на свой погляд і самі рэгулююць зніжкі. Таму пра іх цэны нічога сказаць не можам, — адказваюць Еўрарадыё на “БелДжы”. — У нас ёсць цэнтралізаваныя зніжкі і нецэнтралізаваныя, калі дылер можа з банкам ці лізінгавай кампаніяй заключаць дамовы. Мы не абмяжоўваем.

Дзе купляць машыну, вырашаць вам, але ці ёсць сэнс ехаць і губляць час? Тым больш няма гарантыі ў працы расійскіх дылераў. Нашых дылераў мы кантралюем і можам на іх паўплываць.

— Сэнс у грашах.

— Вам трэба будзе згубіць час, прыехаць, афармляць дакументы, растаможку. Калі гэтая розніца для вас істотная, нашых кліентаў мы не абмяжоўваем.

Раман Васюковіч
Еўрарадыё

ЗДАРЭННІ

У БЕШЕНКОВІЧАХ МАЗ НАЕХАЎ НА ВЕЛАСІПЕДЫСТА

Здарэньне тое адбылося яшчэ 1-га верасьня. Але ні на сайце «Зары», ні на сайце райвыканкаму і праз тыдзень пра яго не з'явілася ані слова. Толькі 6-га верасьня папяровая «Зара» апублікавала маленькі артыкул пра тое здарэньне. І 9-га верасьня паведамленьне нарэшце з'явілася на іхнім сайце.

15-гадовы падлетак, які селетняй вясной скончыў 9-ы клас, каля 12 гадзін дня ехаў на роварзы па вуліцы Інтэрнацыянальнай. Дакладней, ехаў па праезднай частцы дарогі, а не па ходніку, як гэта прадпісваюць Правілы дарожнага руху.

Верагодна, ён слухаў музыку, бо быў у навушніках, а таму не пачуў, што ззаду яго рухаецца вялізны МАЗ. Калі веласіпедыст неспадзявана пачаў манеўраваць, вадзіцель МАЗа наехаў на яго.

Пасьля падзеньня, падлетак з пераломамі быў адвезены спачатку ў раённую, а потым у абласную бальніцу. Мае знаёмыя кажуць, што ягоны стан даволі цяжкі. Пра тое - анідзе ні слова.

Г.Станкевіч

ЗГАРЭЛА 51 ТОНА САЛОМЫ

26-га жніўня ў 13 гадзін 3 хвіліны ў службу выратавання «101» паступіла паведамленне аб пажары сціртысаломы каля вёскі Сенькаўшчына Бешанковіцкага раёна.

Ратавальнікі, якія прыбылі да месца выкліку выявілі адкрытае гарэнне сціртысаломы, якая належыць сельскагаспадарчаму прадпрыемству «Дразды-Агра». У выніку пажару агнём знішчана 51 тона саломы.

Па гэтым факце праводзіцца праверка. Акалічнасці здарэння, прычына пажару і асобы, вінаватыя ў яго ўзьнікненні, усталёўваюцца.

А.Тутэйшы
паводле сайта МНС

ГУЧНАЯ СПРАВА

ЗАБОЙСТВА ЗА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Забіты ў Стоўпцах 11-клясьнік Саша Раманаў быў адзіным на ўсю школу вучнем, які сьвядома размаўляў па-беларуску. Забойца Вадзім М. з 10-й клясы ня быў зь ім знаёмы, але мэтанакіравана выбраў яго. Ён зарэзаў настаўніцу ў сваёй клясе, пасьля па калідоры скіраваўся ў клясу Сашы, прайшоў некалькі партаў з вучнямі і, стаўшы ў Раманава ззаду, ударыў нажом у сонную артэрыю.

Унікальны факт беларускамоўнасьці ахвяры ў гэтай справе такі самы неабвержны, як факт забойства. Іншых фактаў няма.

Усе іншыя прычыны і матывы, пра якія кажуць сьледчыя і назіральнікі, усяго толькі дапушчэньні, ніводнае зь якіх не зьяўляецца фактам.

Напрыклад, пра «зайздрасьць да вучня з заможнай сям'і», які мае добрыя дачыненьні з бацькамі і выглядае ўвесь такім разумным і прадзьвінутым. А хіба ён адзін такі на ўсю школу? Пагатоў яны не былі знаёмыя. Хіба не знайшлося б такіх у клясе ў Вадзіма, каб можна было на іх здаволіць сваю дзікую зайздрасьць, сьцьвердзіць сваю вышэйшасьць?

І потым, пры ўсім разрыве ў даходах прадпрымальніка Раманава-бацькі і бацькі Вадзіма чыста функцыянальна кожная сям'я жыве ў сваім доме, мае машыну, і ў кожнага сына — свой пакой, дзе ўсё, патрэбнае для вучобы і адпачынку, на месцы. Так што зайздрасьць, можа, і аргумэнт, але ня факт.

Што Вадзім выпіваў? Дык у крыві нічога ня выяўлена. І проста так, выпіўшы, ня пойдзеш забіваць, калі ў цябе ў запасе няма псыхічнага расстройства. А экспэрты кажуць — няма.

Што Вадзіма пабівалі ў школе... Зь іншага боку, кажуць, што трэніраваны, моцны целам хлапец і нажом махаў хвостка, зь сілаю. Неяк інакш крыўдзілі? Абражалі? Не чуваць. Калі й ёсьць паказаньні, дык фактаў няма. Прынамсі, не Раманаў яго пабіваў і абражаў.

Што Вадзім начытаўшыся быў нейкіх суполак у сеціве? Хіба што антыбеларускіх.

Такім чынам, адзіны аб'ектыўны факт, які вылучаў Раманава аж настолькі, што магла закіпець беларусафобская кроў — беларуская мова. Але мова — тэма табу як для суду, так і для публікі.

Дзьмітры Гурневіч у сваёй кнізе моцна ўражаны, што сустрэў у Стоўпцах амаль татальную падтрымку забойцы і абыякавасьць да ахвяры. Забойства ніхто не апраўдвае, але адносіны менавіта такія.

Незалежныя журналісты таксама нібы пабойваюцца акцэнтаваць увагу на беларускамоўнасьці Раманава, бо загіпнатызаваныя гэтым табу. Калі тэма вострая не стаіць у грамадзтве, значыць акцэнт можа выглядаць нацяжкай.

Але мы мусім разумець прыроду гэтага табу.

Пасьля масавых сталінскіх забойстваў нацыянальнай інтэлігенцыі ў людзях пасяліўся страх, які зь цягам часу ператварыўся ў гэтае самае табу. Для моладзі гэта ўвогуле незразумелая тэма. Чаму не гаворыш па-беларуску? Ніколі ня думаў пра гэта. Ніхто ня вучыць гаварыць і што гэта — твая законная мова. І ніхто не гаворыць. Толькі выскачкі, якім больш за ўсіх трэба. А мы жывем у Беларусі і як бы не ў Беларусі — у СНГ, у саюзнай дзяржаве, у адзінай мытнай прасторы. Рускае радыё на FM пад рознымі назвамі і рускі тэлевізар, вконтакте і однокласнікі, стоп майдан, стоп бэндэраўцы, крым наш...

Месца ў галаве ні на што іншае не застаецца. Бо ў галаве няспынна ідзе вайна. Памятаеце, як у Данецку проста голымі рукамі забівалі ўкраінцаў. Нянавісьць, пра якую кажа Сьвятлана Алексіевіч, проста разьлітая ў паветры. Дастаткова каталізатара.

Людзі жывуць целам у Беларусі, а галавой у тэлевізары, у Расеі. Гэта вельмі няпростая поза, але за гады яны звыкліся стаяць такой літарай «зю», што лічаць яе нармальнай. А што, я як усе. Ужо тое, што шкадуюць забойцу, а не ахвяру — хіба ня моцны сыгнал, што поза, у якой стаім, мякка кажучы, ненармальная.

Вялікая частка жыцьця тутэйшых людзей — гэта імітацыя жыцьця. Імітацыя суду, СМІ, палітыкі, культуры, адукацыі, адміністраваньня, арміі... Гэта ілюзорны сьвет. Людзі хочуць простых адказаў, але ў ілюзорным сьвеце ня можа быць простае рэчы, простыя адказы там заўсёды хлусьня, — пра што пісала Ганна Арэнт, тлумачачы, чаму культурная нямецкая нацыя за Гітлерам так расчалавечылася.

У мяне часта пытаюцца: чаму размаўляю па-беларуску? Адказваю: бо я беларус. Хіба ня простая лёгіка? А рэакцыя звычайна — разрыў шаблона: Дык і мы ж беларусы. — А з чаго гэта відаць?

Ці заўважылі вы, якімі тэмпамі русіфікуецца беларуская правінцыя? У моладзі, якая спрэс рускамоўная, ужо не пачуеш нават беларускага акцэнту. А тут зьяўляецца беларускамоўны, які адкрыта парушае ўсеагульнае негалоснае табу, разбурае твой ілюзорны сьвет, выклікае кагнітыўны дысананс.

Забойца Вадзім з тых беларусаў, якія за Польшчай былі палякамі. У такім асяродку да беларушчыны ставіліся як да адзнакі ніжэйшае касты, і выхадцы з такога асяродку рабіліся іншы раз квазірускімі, бо заўсёды арыентаваліся на «мэтраполію» — калісьці на Варшаву, пасьля на Маскву.

У выніку атрымалася дзіўная трагедыя на мяжы двух сьветаў — рэальнага і ілюзорнага. Расеец паводле сьвядомасьці і беларус паводле крыві забівае беларуса паводле сьвядомасьці і расейца паводле крыві.

Вы скажаце, калі гэта забойства за мову, пры чым тут забітая настаўніца? Настаўніца гісторыі, яна ж арганізатарка краязнаўчых алімпіядаў, нябось не пра Тамбоў дзецям расказвала і не пра цара Пятра, і не пра паход Суворава ў Альпы. Тут на Стаўпеччыне была свая гісторыя, якая ня мела дачыненьня да гісторыі Расеі. І вось вам два складнікі нацыянальнай сьвядомасьці: мова і гісторыя.

Калі сказаць, што Вадзім забіў Сашу за мову, больш, нібыта, і казаць нічога ня трэба. Усё адразу выглядае проста і ясна. Але з гэтага боку аналізаваць сытуацыю ніхто ня будзе, нягледзячы на аб'ектыўны факт. Бо для публікі гэта азначае пачаць грамадзкую дыскусію пра позу «зю» і моўную палітыку ўладаў, пра сваё ўласнае таемнае табу, а для суду — прэцэдэнт. Зрэшты, не прэцэдэнт. Як мінімум, адзін выпадак мы ўжо апісалі — справу Алеся Юркойца, ад якога дэманстратыўна адвярнуўся суд.

Што ў выніку? У прысудзе мы пачуем што-небудзь пра жаданьне забойцы ўзвысіцца над іншымі, пра недахопы ўпрацышколы, пра тое, як сказаў Лукашэнка, што вінаватыя ўсе. А людзі, паслухаўшы, так нічога і не зразумеюць. Бо зь першага дня пераканаваныя, што «праўды нам ня скажа ніхто».

Сяргей Дубавец
Радыё Свабода

P.S. Кнігу Дзьмітрыя Гурневіча «Забойства ў цэнтры Эўропы» можна прачытаць на сайце svaboda.org

БЕЛАРУСЬ І РАСІЯ

У ПОШУКАХ ЛЕПШАЙ ДОЛІ

Маленькая пухнатая жывёлінка пясец, як вядома, заўсёды падбіраецца незаўважна, прычым з таго боку, з якога яго менш за ўсё чакаеш.

У якасці прыкладу прапаную звярнуцца да праекту стварэння хуткаснай чыгуначнай магістралі паміж Мінскам і Масквой. Пасол Расіі ў Беларусі Дзмітрый Мезенцаў лічыць праект перспектыўным і ўпэўнены, што пошук інвестараў будзе паспяховым. Паводле словаў пасла, рэалізацыя праекта павысіць рухомасць працоўных рэсурсаў і адкрые новыя магчымасці для гуманітарнага ўзаемадзеяння ўнутры Саюзнай дзяржавы.

Што, акрамя плюсаў, можа несці ў сабе гуманітарнае ўзаемадзеянне? Цікавае пытанне, але адназначнага адказу на яго гісторыя не дала, бо віды гуманітарнага ўзаемадзеяння бясконца разнастайныя. Адна з крайнасцяў адлюстраваная на карціне мастака Васіля Сурыкава «Заваяванне Сібіры Ермаком». Паводле аналагічнай схемы развіваліся падзеі на амерыканскім кантыненце пасля таго, як еўрапейцы здолелі істотна «павысіць рухомасць працоўных рэсурсаў» пры дапамозе найноўшых дасягненняў у галіне караблебудавання.

Заявіць, што хуткасная чыгунка прывядзе да аналагічнага выніку, і горад-герой Мінск апануюць перасяленцы з горада-героя Масквы, я б не наважыўся. Хутчэй, мы станем сведкамі ўзмацнення міграцыі ў адваротным кірунку. Працэс гэты ідзе досыць актыўна, нягледзячы на стандартную хуткасць руху цягнікоў.

Беларусь сёння з'яўляецца не толькі донарам стабільнасці для сваіх неспакойных суседзяў, але і донарам працоўнай сілы для іх жа. Чым можна патлумачыць гэты кур'ёз? Не выключана, што першы від донарства існуе выключна ў галовах архітэктараў «беларускай мадэлі». Як казала мая першая жонка, «сам прыдумаў, сам і на памяць вывучыў». Суб'ектамі ж другога віду з'яўляюцца не архітэктары, а будаўнікі. Рашэнні пра пераезд яны прымаюць «ідучы ад жыцця», а не ад пажаданняў ідэолагаў.

Але калі Расія для Беларусі служыць рэцыпіентам працоўнай сілы, то для Еўропы — яна такі ж самы донар. У гэтай сувязі прывяду цытату, запазычаную з расійскай «Незалежнай газеты»: «Германія рыхтуецца абвясціць бязвізавы рэжым для ўсіх грамадзян РФ, маладзейшых за 25 гадоў. Гэты смелы крок стане працягам агульнай палітыкі Берліна на развіццё краіны за кошт замежнай працоўнай сілы. Ужо сёння ў Германіі можна атрымаць паўгадавую візу для пошуку працы ў гэтай краіне. <...> Мяркуючы па апытанням, ужо цяпер пакінуць Расію гатовыя каля 40% моладзі. Прадстаўнікі расійскіх ВНУ і працадаўцы шакаваныя планамі нямецкіх уладаў наконт расійскай моладзі»…

Не выключэнне, а правіла

Згодна з лютаўскім апытаннем Левада-цэнтра, выехаць за мяжу на пастаяннае месца жыхарства не супраць больш за 40% расіян ва ўзросце ад 18 да 24 гадоў. Гэта ў два разы вышэй за паказчык па выбарцы ў цэлым.

У Беларусі — свае паказчыкі. У апошні раз пытанне наконт жадання пераехаць у іншую краіну на пастаяннае месца жыхарства НІСЭПД задаваў у сакавіку 2016 года. Колькасць тых, хто задэклараваў сваё жаданне пераехаць, не адрознівалася ад значэнняў папярэдніх гадоў і склала 41% супраць 50% тых, хто не жадае пераязджаць (29% ва ўзросце 18–29 гадоў супраць 77% старэйшых за 60 гадоў).

30 чэрвеня 2018 года на Рэспубліканскім балі выпускнікоў устаноў вышэйшай адукацыі афіцыйны погляд на праблему выказаў адзіны палітык: «Камфортныя стартавыя ўмовы для вас створаны. Пагадзіцеся, для спецыялістаў, якія яшчэ не праявілі сябе ў прафесіі, атрымаць першае гарантаванае працоўнае месца — гэта высокі давер. Вы гэта не разумееце і не зразумееце (яно цяжка разумеецца, калі яно ёсць). Калі яго няма — паглядзіце на сваіх замежных аднагодкаў — тады вы зразумееце, што такое першае працоўнае месца, і колькі маладых людзей яго сабе не могуць знайсці хоць бы за грошы, але каб быць карыснымі грамадству. Гэтая гарантыя азначае, што дзяржава дае вам першую рэкамендацыю. Усё астатняе залежыць толькі ад вас».

Вось так бачыцца праблема працаўладкавання маладых спецыялістаў на Захадзе і ў Беларусі з вокнаў Палаца Незалежнасці. Калі меркаваць па цытаце, шыбы ў гэтых вокнах выробленыя з адмысловага шкла, якое выконвае ролю інфармацыйнага фільтра. Пра Беларусь яны прапускаюць толькі станоўчую інфармацыю, а пра краіны Захаду — толькі негатыўную.

Для палітыка, што засядзеўся на вышэйшай дзяржаўнай пасадзе больш за два тэрміны, жыццё ў прыдуманым свеце, дзе няма супярэчнасцяў, становіцца не выключэннем, а правілам. Чым гэта можа скончыцца, кожны ахвочы можа паглядзець, калі набярэ ў пошукавіку: «апошні выступ Чаўшэску». Быў такі выбітны сын румынскага народа. Больш за тры дзесяцігоддзі ўзначальваў ён Румынскую камуністычную партыю. Але маленькая пухнатая жывёлінка зноў падкралася нечакана, прычым з таго боку, з якога выбітны сын і яго верныя паплечнікі па партыі менш за ўсё чакалі.

Як быццам нічога не адбылося

Паводле англійскага гісторыка Арнольда Тойнбі, дынаміка цывілізацыі (яе ўзнікненне, рост, «надлом», заняпад і раскладанне) вызначаецца «законам выкліку і адказу». Адказнасць ж за фарміраванне адэкватнага адказу заўсёды ляжыць на «творчай

(працяг на стр. 3)

УЛАДАР

ЛУКАШЕНКО НЕ ЗНАЕТ, ЧТО ДЕЛАТЬ…?

Но подчиненные на совещании старательно стенографируют заклинания, будто всем ясно, как выкручиваться... Совещание, которое провел сегодня Александр Лукашенко, выглядит загадочным. Широкую публику пресс-служба президента накормила лишь крохами банальной информации. Между тем речь шла о ключевых вопросах — экономическом развитии и интеграции с Россией.

«Я не единожды говорил, что этот и следующий — это годы особые — парламентских и президентских выборов. Мы сдаем экзамен. Поэтому везде мы должны подтянуться как следует», — сказал Лукашенко подчиненным.

Подтекст выражения «сдать экзамен» номенклатура понимает четко: нам всем желательно сохранить свои кресла.

Перекос с зарплатами

Если вдуматься, то логика странная: экономика должна заработать лучше, потому что впереди — выборы. Вообще-то у экономики — свои циклы, но ее в Беларуси традиционно подгибают под политические задачи, электоральные кампании.

Вот сейчас пошла накачка зарплат. Они, как отмечают экономисты, растут быстрее, чем производительность труда.

Что бывает потом, мы хорошо знаем по опыту 2010–2011 годов. Тогда к президентским выборам дали «всем по 500» (в долларовом эквиваленте), но через считаные месяцы рубль катастрофически обвалился, а инфляция по итогам послевыборного года составила 109%.

Теперь, учитывая горький опыт, правительство и Национальный банк такого обвала, вероятно, не допустят, но перекос так или иначе аукнется. И уж, конечно, вряд ли кто осмелится перечить президенту, который постоянно нажимает, чтобы заработки росли.

У экономики нет дыхалки

Между тем оснований, чтобы заметно поднимать доходы населения, нет. И не будет. Независимые эксперты с самого начала твердили, что планка в 4% роста ВВП на этот год нереальна. Теперь это вынуждены признавать и чиновники.

За семь месяцев экономика выросла только на 1,3%, годовой показатель, по прогнозу Исследовательского центра ИПМ, составит и вовсе 0,9%. Итоги пятилетки тоже окажутся провальными.

Более того, в перспективе эксперты предрекают столь же жалкие, черепашьи темпы, а то и рецессию. Внутренняя причина элементарна: экономика не реформирована. Она исчерпала ресурс восстановительного роста после кризиса, а на большее нет дыхалки.

«Беларусь — как семья, которая тратит больше, чем зарабатывает. Почему это происходит? Потому что половина семьи работает непродуктивно — мы говорим в данном случае о госпредприятиях», — так образно обрисовывает проблему глава представительства Всемирного банка в Беларуси Алекс Кремер….

Министры стенографируют заклинания

Однако и подписание, и тем более выполнение этой дорожной карты еще вилами по воде писано. В свое время Беларусь подписала программу с МВФ, чтобы получить кредит в 3,5 млрд долларов, но ряд пунктов не выполнила.

К тому же две электоральные кампании — это время, когда и без того консервативный руководитель государства менее всего склонен к экономическим пертурбациям. Да и после выборов вряд ли станет большим прогрессистом.

На сегодняшнем совещании глава государства, если судить по официальным отчетам, предлагал решения сугубо в виде заклинаний. И никаких механизмов: за счет чего? Но подчиненные на совещании молча и лихорадочно строчат в блокнотах, как будто им все ясно.

В частности, признав огромную зависимость от российского рынка и углеводородного сырья, Лукашенко заявил, что «главнейшая основная задача — диверсифицировать рынки сбыта, не потеряв доходность при продаже нашей продукции. Да, мы движемся в этом направлении, но очень медленно».

Точнее сказать, дело вообще заглохло. На Россию по прежнему приходится львиная доля нашей внешней торговли, а вот экспорт в страны ЕС за январь — июль обвалился аж на 18,6%.

Легко сказать — диверсифицируйте! Но наш неконкурентный товар Европе (да уже и Африке) сто лет не нужен. Не заставишь же его покупать под прицелом «Полонезов».

Нет, вообще-то бензин и солярку с руками отрывают. Но здесь подсуропила братская, как снова назвал ее сегодня Лукашенко, страна вливанием грязной нефти в жилы «Дружбы»…

…Но время не ждет. Ведь Москва, по сути, поставила условие: пока не подпишем бумаги по углубленной интеграции, не ждите благоприятного решения вопросов о цене газа, компенсации за налоговый маневр, кредитах.

Поэтому Минск, вероятно, еще немного поторгуется, попробует кое от чего отбояриться, а остальное подпишет в надежде, что самые неудобные пункты снова удастся замурыжить. Как это было блестяще проделано после подписания большого интеграционного договора с приложенной к нему дорожной картой в 1999 году.

Но Москва ведь тоже помнит те фокусы и наверняка будет дожимать по всем пунктам.

(скарочана)

Александр Класковский
https://naviny.by

БЕЛАРУСЬ І РАСІЯ

(пачатак на стар. №3)

меншасці».

Аднак аўтаномнасць меншасці адносная. Далёка адарвацца ад сваіх сацыяльных каранёў яна не можа. У статычных, прымітыўных грамадствах здольнасць меншасці да творчасці абмежаваная. У такіх грамадствах кіруе звычай. Таму пры рэзкіх зменах умоваў жыцця, якія Тойнбі называе «выклікам», грамадства не можа перабудавацца і змяніць свой лад жыцця. Яно працягвае дзейнічаць так, як быццам «выкліку» няма, як быццам нічога не адбылося.

Ілюстрацыяй да базавых палажэнняў класіка цывілізацыйнага аналізу можа служыць Рэспубліка Беларусь. 1994 год мог бы стаць для яе пераломным, але не стаў, бо сярод 10-мільённага насельніцтва не ўдалося сабраць крытычную масу творчых людзей, здольных зразумець выклік і даць на яго адэкватны адказ. Але нават калі б такі адказ быў дадзены, ён не знайшоў бы большасці, што гатовая яго прыняць.

«Сучасны крызіс у Беларусі, — тлумачыць доктар філасофскіх навук Леў Крыштаповіч, — гэта не крызіс беларускага шляху, а крызіс, абумоўлены разбурэннем СССР і, як следства, дэзінтэграцыяй постсавецкай прасторы».

Быццам бы пэўная логіка ў гэтым ёсць. Але чаму разбурыўся «Саюз непарушны рэспублік свабодных»? Адказу на гэта пытанне філасаф не дае, што не перашкаджае яму звязваць будучыню Беларусі з яго аднаўленнем.

(скарочана)

Сяргей Нікалюк
“Новы Час”

ГУЧНАЯ СПРАВА

МАНАЛОГ БАЦЬКІ ЗАБІТАГА ВУЧНЯ

Самая гучная справа года ў Беларусі — забойства настаўніцы Марыны Пархімовіч і вучня Сашы Раманава, якое адбылося 11 лютага ў Стоўбцах. Забойца, школьнік Вадзім Мілашэўскі, прысуджаны да 13 гадоў зняволення. Суд зрабілі закрытым, грамадства не пачула і не даведалася, чым кіраваўся злачынца.

Сяргей Раманаў, бацька забітага Сашы, хадзіў на паседжанні, каб зразумець, чаму адбылася трагедыя. «За што ты забіў майго сына?» — гэтае пытанне ён задаў Вадзіму Мілашэўскаму, але так і не атрымаў адказу.

Ён дазволіў «Нашай Ніве» апублікаваць свой вялікі маналог. Тыя ж словы Сяргей Раманаў прамаўляў у судзе, гледзячы ў вочы забойцы свайго сына.

«У мяне была шчаслівая сям'я, быў цудоўны сын...

Мы з жонкай заўсёды стараліся правільна выхоўваць сваіх дзяцей. Заўсёды прыслухоўваліся да іх меркавання. Ніколі не прымалі чыйсьці бок, не разабраўшыся. Да дзяцей нельга звяртацца па метадзе «я начальнік, ты дурань». Дзяцей нельга біць і абражаць.

Дзеці, асабліва ў падлеткавым узросце, лічаць сябе асобамі. Дый гэта ўжо асобы.

Калі з імі не паводзіць сябе так, то спачатку яны перастаюць адкрыта размаўляць з вамі, потым ігнаруюць вашыя парады. А потым і зусім перастаюць паважаць вас. З дзецьмі трэба размаўляць на роўных і не павышаючы голас. Можа, таму ў мяне з сынам былі даверлівыя адносіны. Мы маглі размаўляць з ім на любыя тэмы. Ён вельмі любіў чытаць кнігі і, як я разумею, чытаў правільныя кнігі. Спачатку я яго вучыў таму, што сам ведаў. А потым ён вучыў мяне таму, што прачытаў у сваіх кнігах і даведаўся ў школе. Я з задавальненнем слухаў яго, а ён, адчуваючы гэта, з яшчэ большым задавальненнем распавядаў. Вось так мы жылі шчаслівай сям'ёй, будавалі планы.

І нішто не прадвяшчала бяды. А далей вы ўсё ведаеце, што адбылося. Яго больш няма. Яго забіў той, хто казаў, што сумна жыў, на 30%...

Мой сын хацеў жыць... І вучыцца, паступіць ва ўніверсітэт, як усе дзеці ў яго класе. Мой сын памёр у мяне на руках, я паспеў прыехаць да таго, як спынілася яго сэрца. І ўсе выйшлі, і засталіся мы ўдвух, я і мае дзіця. Тут, у зале суда, я перажыў гэта яшчэ дваццаць разоў.

Тут жа сядзеў той, хто гэта зрабіў. Ён жыва разглядаў сваіх былых аднакласнікаў. Часам пазяхаў, часам нават усміхаўся. У адказ яму ўсміхалася яго маці, усім сваім выглядам паказваючы, як яна любіць свайго сына. Такая прырода. Сляпая матчына любоў, якая часам калечыць.

А павінна быць і жаночая мудрасць, але ж няма. Мы па кішэнях не лазім і партфелі не правяраем, у нас так не прынята. Затое прынята, не ведаючы людзей, ацэньваць іх па «хадзе, па чорным шаліку, нацягнутым на твар, па высока задзёртым носе».

Цынізм? Вось і яе нашчадка, кажуць, падбешвала хада майго сына. Як кажуць, яблык ад яблыні. Тут яшчэ шмат можна казаць і пра тое, што калі да 30% ацэнкі свайго жыцця дадаць яшчэ 40% з бутэлькі, то жыццё грае іншымі фарбамі. Ды і настаўнікі з бацькамі не заўважаюць, можна і далей так працягваць. А калі і гэта перастае прыносіць задавальненне, то можна і ножык купіць. Тым больш, што ў Стоўбцах яго могуць прадаць любой малалетцы.

У адным партфелі: нож, петарды, малаток, цыгарэты, а часам і гарэлка... У іншым: кніга, яблык і дзве бутэлькі з вадой. У чым прычына такога адрознення? Бедная і багатая сям'я, як пішуць журналісты? Што за лухта? Мільёны бедных сем'яў выхоўваюць выдатных дзяцей.

Прычына ў адным! Прычына ў нізкамаральнасці сем'яў, безкантрольнасці дзяцей, у абыякавасці ў школе. Нават цяпер многіх хвалюе, чаму я не запатрабаваў кампенсацыю. Штосьці тут не чыста, мауляў. Я не магу ацаніць жыццё свайго дзіцяці ніякімі грашыма. А людзей толькі грошы цікавяць.

І вось у такім грамадстве мы жывем, у такія школы і калектывы ходзяць нашы дзеці. Дзяржаве шкада грошай на ахову дзяцей. Ды і на зарплату настаўнікаў, калі там практычна адсутнічаюць мужчыны педагогі.

Я лаўлю сябе на думцы, што ў канцы працэсу ў мяне яшчэ больш пытанняў. І яшчэ менш адказаў.

Чаму? Чаму мой сын ніколі не скончыць школу, не паступіць ва ўніверсітэт, не ўладкуецца на працу, не сустрэне дзяўчыну, не створыць сям'ю? Ніколі не ўбачыць сваіх дзяцей, а я не ўбачу сваіх унукаў?

За што ты забіў майго сына? Чым ён цябе раздражняў? Тым, што адрозніваўся ад іншых і хадзіў з высока паднятай галавой? Ты не адказваеш, таму што ты баязлівы і табе стала сябе шкада. Мяне не задаволяць адказы «я не памятаю», «я не хацеў» і «я не ведаю, чаму так атрымалася».

Я ніколі не змагу табе дараваць.

Ні табе, ні тваім бацькам.

І ты адкажаш, адкажаш за ўсё..."

Улад Швядовіч
“Наша Ніва”

САМАГУБСТВА НАСТАЎНІКА

“НАСТАЎНІК ЖЫВЕ Ў ІНТЭРНАЦЕ, ЯК БЕЖАНЕЦ З ВАЮЮЧЫХ КРАІН”

Я не бачыў яго і не чуў пра яго. І калі б не ягоная трагічная смерць, пэўна, ніколі не даведаўся б, што ў Вілейцы быў такі настаўнік — Арцём Харашэй. Піша Анатоль Сідарэвіч, ідэолаг беларускай сацыял-дэмакратыі, перад навучальным годам у «Нашай Ніве»

З усіх каментароў, прысвечаных гэтай падзеі, якія я прачытаў на сайце «Нашай Нівы», вылучу адзін: «Вы можаце ўявіць у ЕС ці Канадзе, што настаўнік жыве ў інтэрнаце, як бежанец з ваюючых краін? Зарплаты настаўніка не хапае нават на арэнду жылля...».

Цяпер задам пытанне тым, хто чытаў трылогію Аляксея Талстога «Блуканне па пакутах». Колькі пакояў было ў кватэры маладога піцерскага інжынера Івана Іванавіча Цялегіна?

Гэтае пытанне я любіў задаваць інжынерам і тэхнікам славутага колісь «Інтэграла», якія, нібы студэнты, туліліся ў невялікіх пакоях па чатыры і нават пяць чалавек у «абшчазе» на вуліцы Казінца.

А яшчэ я любіў задаваць такое пытанне: што купіў на свой першы заробак сормаўскі рабочы Павел Уласаў з аповесці Максіма Горкага «Маці»? І ці можа нешта такое і ў такой колькасці купіць на свой заробак савецкі інжынер, настаўнік, лекар?

«Буржуазія пазбавіла свяшчэннага арэолу ўсе роды дзейнасці, якія да гэтага часу лічыліся ганаровымі і на якія глядзелі з багавейлівым трымценнем. Лекара, юрыста, святара, паэта, чалавека навукі яна ператварыла ў сваіх платных наёмных работнікаў».

Чытаючы ў маладыя гады гэтыя словы, я міжволі экстрапаляваў іх на савецкую рэчаіснасць. Маркс і Энгельс і падумаць не маглі, што ў Расіі, прыкрываючыся іх імёнамі, да ўлады прыйдуць людзі, якія будуць працаваць не на ўзвышэнне, а на паніжэнне чалавека, што ў буржуазных Канадзе і Штатах, у Нямеччыне і Францыі будзе больш сацыялізму, чым у «першай краіне пераможнага сацыялізму». Лекар і юрыст, інжынер і настаўнік там не туляцца ў «абшчагах», не жывуць у вясковых хатах, дзе ні водаправоду, ні гарачай вады, ні каналізацыі. Там мігрантаў з Азіі і Афрыкі ў такіх умовах трымаць нельга.

А яшчэ я любіў цытаваць Леніна: «Народны настаўнік павінен быць у нас пастаўлены на такую вышыню, на якой ён ніколі не стаяў і не можа стаяць у буржуазным грамадстве... Да такога стану спраў мы павінны ісці сістэматычнай, няўхільнай, настойлівай працай і над яго духоўным уздымам, і над яго ўсебаковай падрыхтоўкай да яго сапраўды высокага звання і галоўнае, галоўнае і галоўнае — над уздымам яго матэрыяльнага становішча».

Вось пра гэтае «галоўнае, галоўнае і галоўнае» ўвесь час забывалі і забываюць тыя, хто называлі і, пэўна, як міністр Карпенка, яшчэ называюць сябе камуністамі-ленінцамі.

Настаўнік царскай гімназіі мог сабе дазволіць паездку ў Берлін ці Парыж. І нават народны настаўнік (настаўнік пачатковай школы) Андрэй Лабановіч у царскі час жыў непараўнальна лепш за многіх калег у суверэннай і «еўрапейскай» Беларусі: у яго было гарантаванае жыллё пры школе, а старожка бабка Мар'я за ім прыбірала, яму гатавала і, пэўна ж, мыла кашулі ды споднікі.

Звычайна ў рацыянальна пабудаванай сістэме дзейнічае такое правіла: я даю табе ўсё для твайго бязбеднага існавання, але патрабую ад цябе працы. У бальшавіцкай і постбальшавіцкай сістэме «еўрапейскай» Беларусі ўсё наадварот: я патрабую ад цябе працы, але не гарантую табе бязбеднага існавання. Не гарантаваўшы табе бязбеднага існавання, я патрабую ад цябе... Лепш не пералічваць, што цяпер патрабуюць ад настаўніка ды выкладчыка тэхнікума ці ВНУ.

Калі кажуць, што ў настаўніцкай прафесіі нізкі прэстыж, дык праблема не зводзіцца адно да матэрыяльнага становішча, пра якое пісаў Ленін. Праблема ў тым, што настаўнік бездапаможны перад сістэмай. Ён не можа паставіць вучню ацэнку, якая б адпавядала сапраўднаму ўзроўню яго ведаў, ён не можа даць яму заданне на лета, пакінуць на другі год... Ужо і студэнтаў у нас нельга пакідаць з «хвастамі» ды выключаць з ВНУ. Дармо, што яны не ходзяць на лекцыі і практычныя заняткі, не чытаюць у неаўдыторны час. Педагог бездапаможны перад няздарамі, гультаямі і нахабамі ды перад іх бацькамі. Мусячы выводзіць патрэбныя начальству балы, забяспечваючы патрэбныя начальству паказчыкі, педагог становіцца хлусам і пасмешышчам у вачах няздараў, гультаёў і нахабаў ды іх бацькоў. І ў пасмешышча, у вартага жалю чалавечка ён ператвараецца, калі змушаны хадзіць па дамах і кватэрах, выслухоўваць лаянку не заўсёды цвярозых бацькоў, складаць усякія паперкі.

Я не хацеў бы ўлазіць у палітыку, хацеў бы ўсё звесці да сацыяльных і маральных праблем. Але... Дакладна ведаю, што ў савецкі час настаўнікаў не любілі за прапаганду атэізму, асабліва тых двурушнікаў, хто таемна хрысціў дзяцей і нават не абыходзіўся без фарбаваных яек на Пасху. Не любілі за хлусню пра «самы перадавы на свеце лад», пра «самае шчаслівае жыццё», пра «самую перадавую навуку» і да г. д. Цяпер прапагандаваць атэізм ад педагогаў не патрабуюць, але многія з іх мусяць крывадушнічаць, хлусіць і апавядаць сваім вучням пра «беларускую мадэль», «сацыяльна арыентаваную дзяржаву», пра «мудрую палітыку»... не, не КПСС, а «ўсенароднавыбранага». А яшчэ мусяць сядзець у выбарчых камісіях і таксама крывадушнічаць і хлусіць. Але дэпалітызацыяй навучальных установаў у нас і не пахне. Амаль усё як пры КПСС.

...Шкада, што Бацькаўшчыну, уцякаючы ад гэтай «мадэлі», тысячамі пакідаюць маладыя людзі.

Шкада, што некаторыя маладыя развітваюцца з гэтым няўтульным светам.

Мяккім пухам Табе зямля, Арцёме.

Анатоль Сідарэвіч
https://nn.by/?c=ar&i=236336

Заснавальнік і рэдактар: Станкевіч Георгій Мікалаевіч

Адрас рэдакцыі: Бешанковіцкі раён, в. Старыя Ранчыцы, e-mail: stan62@list.ru, тэл. 60237, маб. +375292184739
Газета выдаецца з сакавіка 2005г.

Падпісана да друку 15.09.2019 у 16.35
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца на ўласным абсталяванні.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.